

NVI-toppers passen niet in het Nederlandse fokdoel

TIP baken van stabiliteit

De NVI-top bevat stieren die weliswaar fraaie uiers geven, maar in de productievererving ernstig tekortschieten. De ranglijst volgens de alternatieve TIP-index sluit beter aan bij het Nederlandse fokdoel.

Desalniettemin beraadt de verantwoordelijke NVO zich op aanpassingen.

De perspublicatie van de nieuwe stierindexen eerder deze maand zorgde al voor de nodige beroering. Door de basisaanpassing zijn de indexen aanmerkelijk lager, door de gewijzigde Inet zijn gehaltenverlagers gestegen en door de introductie van composites, zijn de exterieurfokwaarden niet langer herkenbaar. De wijzigingen van de voor de fokwaardeschatting verantwoordelijke stichting Genetische Evaluatie Stieren (GES), hebben tot gevolg dat er stieren in de top van de lijst staan, die absoluut niet in het fokdoel van de gemiddelde Nederlandse veehouder passen.

Gold Chip vs. Jeroen

Wat te denken van een Gold Chip met -0,34 procent eiwit, -10 kilo eiwit en een Inet van -25. Zijn hoge index van 209 NVI-punten wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de fraaie uiers die hij geeft (116), maar dat staat voor het gros van de boeren niet in verhouding tot zijn lage productie-index. Een stier die veel beter in het Nederlandse fokdoel past, Aurora Jeroen (+0,21 procent eiwit, +51 kilo eiwit, een Inet van +366 en een fokwaarde uiers van 101), komt tot slechts 178 NVI-punten.

De Totaal Index Praktijk van sectorwaakhond de Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie (NVO) schat de beide stieren veel beter op waarde. Jeroen noteert een totaal van +248 TIP-punten, tegenover +89 punten voor Gold Chip (zie de tabel). Toch is de NVO voornemens om haar index te wijzigen. Sterker nog, de plannen bevinden zich inmiddels in een gevorderd stadium en de verwachting is dat de nieuwe alternatieve index bij de indexdraai van

augustus voor het eerst wordt gepubliceerd. GES heeft de negatieve weging van melk in de index losgelaten, ten gunste van een positieve weging van lactose (en dus kilo's melk). Het gevolg is dat de gehalten onder druk komen. De reden voor deze aanpassing is dat de vetquotering niet langer bestaat en Friesland-Campina haar uitbetalingsstelsel heeft aangepast. „Er is echter onvoldoende naar de voerkant gekeken”, stelt NVO-voorzitter Jos Hooijer. „De Inet is een netto melkgeld index en het blijkt dat de voerkosten hoger zijn, dan de opbrengsten van de lactose. Als je de kosten meeneemt, blijft een negatieve inweging van melk dus nodig”, verduidelijkt NVO-secretaris Joop Olieman.

In de nieuw te vormen TIP zullen de kilo's melk dus negatief ingewogen blijven worden, zij het minder dan nu en zal vooral het eiwit een belangrijke rol blijven spelen. „Bij dezelfde kilo's vet en eiwit, doen koeien met minder liters melk en hogere gehalten het makkelijker”, verklaart Hooijer.

Composites

Haar standpunt tegenover de composites – de bovenbalkkenmerken voor het exterieur worden niet langer uit de bovenbalkscores van de inspecteur berekend, maar via een formule uit de onderbalkscores – moet de NVO nog bepalen. Hooijer heeft al wel opgemerkt dat stieren met hoge aanhoudingspercentages nu soms erg laag scoren voor de exterieurkenmerken. „Boeren zullen bewezen stieren met veel levensduur nu laten staan vanwege lage frame-, uier- en beenwerkscores”, verwacht hij.

„De fokwaarde voor beenwerk wordt zwaar gedomineerd door koehakkigheid”, stelt Olieman. „De onderbalkkenmerken bestaan achteraan en beengebreek zijn sterk gecorreleerd en samen sterk bepalend voor het bovenbalkkenmerk benen. Het kenmerk beenstand zijaanzicht doet relatief weinig.” De NVO gaat ook de andere composites analyseren, al tellen frame en type niet mee in de NVI en TIP.

Hoogtemaat

Hooijer werpt op dat de stieren met de hoogste aanhoudingspercentages – het aantal dochters dat na verloop van tijd nog op de bedrijven aanwezig is – een gemiddelde hoogtemaat vererven. „GES heeft ook als doelstelling om de hoogtemaat gelijk te houden, maar op dit moment is er nog steeds een positief verband tussen frame en hoogtemaat”, stelt Olieman. „Met andere woorden, als je niks doet, worden de koeien nog steeds groter. We zijn daarom aan het bekijken of we veel hoogtemaat negatief moeten inwegen en dat wellicht ook in de TIP zullen opnemen.”

Het primaire doel van de NVO is volgens Hooijer en Olieman het fokken van een koe met een hoge levensproductie. Naast een wijziging van de productie-index en een nadere beschouwing van de exterieurkenmerken, gaat de sectorwaakhond het kenmerk laatrijtheid wijzigen. En mogelijk komt het aanhoudingsgetal in plaats van de fokwaarde levensduur. Vooreerst blijft de TIP echter nog zoals deze was. „Als baken van stabiliteit”, stellen Hooijer en Olieman. ■

De vererving van nieuwkomer Batenburg G. Stellando sluit goed aan bij het fokdoel van de gemiddelde Nederlandse veehouder. Volgens de NVI is de stier een subtopper, op basis van de TIP weet de stier echter wel door te dringen tot de absolute top.

Copyright foto

NVI: $0,35 \times \text{nieuwe Inet} + 0,09 \times \text{levensduur} + 5,2 \times (\text{uiergezondheid} - 100) + 5,2 \times (\text{vruchtbaarheid} - 100) + 5,2 \times (\text{uier} - 100) + 6 \times (\text{benen} - 100) + 2 \times (\text{geboorte-index} - 100)$

Nieuwe Inet: $0,3 \times \text{kilo lactose} + 2,1 \times \text{kilo vet} + 4,1 \times \text{kilo eiwit}$

Oude Inet: $-0,06 \times \text{kilo melk} + 0,7 \times \text{kilo vet} + 4,2 \times \text{kilo eiwit}$

TIP: $1 \times \text{oude Inet} + 1,5 \times (\text{laatrijtheid} - 100) + \text{bt} \times 0,12 \times \text{levensduur} + 5 \times (\text{celgetal} - 100) + \text{bt} \times 7 \times (\text{vruchtbaarheid} - 100) + 3 \times (\text{uier} - 100) + 5 \times (\text{benen} - 100) - 5 \times (\text{melksnelheid} < 98, \text{ dan } 98 - \text{melksnelheid})$

* Celgetal in derde lactatie indien beschikbaar

Stierenlijst

Op www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine is een uitgebreide lijst van meer dan 400 actuele stieren van nog meer verschillende rassen te vinden, die allemaal zijn omgerekend naar zwartbontbasis en zijn gerangschikt op basis van TIP.

